

หอมแดงพันธุ์บ้านโฮ่อง

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล นายณรงค์วิทย์ รัตนพรหม
ที่อยู่ เลขที่ 2 หมู่ที่ 12 ต.ป่าพลู อ.บ้านโฮ่อง จ.ลำพูน 51130
โทรศัพท์ 086 117 0781

แหล่งที่มาและประวัติ

หอมแดงพันธุ์บ้านโฮ่อง เป็นหอมแดงที่ได้จากการเก็บรักษาและคัดเลือกพันธุ์มาเป็นระยะมากกว่า 20 ปี โดยเมื่อประมาณ พ.ศ.2536-2538 ได้มีเกษตรกรบ้านป่าดำ ตำบลบ้านโฮ่อง อำเภอบ้านโฮ่อง จังหวัดลำพูน ได้นำหัวพันธุ์หอมแดงมาจาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มาเพาะปลูกในพื้นที่บ้านห้วยน้ำดิบ ตำบลบ้านโฮ่อง ในระหว่างนั้น ครอบครัวของนางสาวศรีลา มูลจักร ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านห้วยน้ำดิบ ตำบลบ้านโฮ่อง มีความสนใจและนำหอมแดงดังกล่าวมาเพาะปลูกเพื่อคัดเป็นหัวพันธุ์ไว้ใช้เอง โดยคัดเลือกหัวพันธุ์ให้คงลักษณะเป็นหัวเดี่ยว กลม เปลือกนอกมีสีแดงเข้ม มีความแข็งแรงสมบูรณ์ และมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.5-3.0 เซนติเมตร และได้ขยายพันธุ์แบ่งให้กับเกษตรกรเพื่อนบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ ยังได้นำหัวพันธุ์ที่เหลือแบ่งจำหน่ายให้กับเกษตรกรต่างหมู่บ้าน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่พบว่า เมื่อนำหัวพันธุ์นี้ไปเพาะปลูก ทำให้ได้ต้นหอมแดงที่มีความแข็งแรง ใบตั้งตรง สีเขียวเข้ม สามารถทนต่อโรคหัวเน่าในสภาพแปลงได้ดี ให้ผลผลิตสูง ทำให้หัวพันธุ์ดังกล่าวเริ่มเป็นที่นิยมแพร่หลายในตำบลใกล้เคียง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2552-2553 นายทองคำ เจริญสุข ชาวบ้านหมู่ 5 บ้านห้วยน้ำดิบ ตำบลบ้านโฮ่อง ซึ่งมีอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลางค้าขายหอมแดง ได้แนะนำให้กลุ่มเกษตรกรในอำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ทดลองซื้อหัวพันธุ์ดังกล่าวไปทดลองเพาะปลูกทดแทนหัวพันธุ์เดิมที่ใช้อยู่ ซึ่งให้ต้นหอมแดงที่ไม่แข็งแรง โดยกล่าวว่า หากนำไปเพาะปลูกแล้วจะทำให้ “ปลดหนี้” ได้ และเมื่อเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวนำหัวพันธุ์ไปเพาะปลูก พบว่าสามารถผลิตหอมแดงได้ดีทั้งคุณภาพและปริมาณ มีรายได้มาก จนสามารถนำเงินไปชำระหนี้สินที่มีอยู่จนหมดได้จริง จึงเป็นที่มาของชื่อ “หอมแดงพันธุ์ปลดหนี้” ซึ่งเป็นชื่อเดิมของ “หอมแดงพันธุ์บ้านโฮ่อง” และปัจจุบันเกษตรกรสมาชิก “วิสาหกิจผู้ผลิตหัวพันธุ์หอมแดงและกระเทียมบ้านโฮ่อง” เป็นผู้ดูแล และเก็บรักษาหัวพันธุ์หอมแดงดังกล่าวไว้จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด หอมแดง *Allium ascalonicum* L.
ประเภท พืชผัก
ราก เป็นระบบรากฝอย อยู่ใต้ดิน
ลำต้น ข้อและปล้องหดสั้นอัดกันแน่นจนเป็นแผ่นแข็ง มีกาบใบห่อหุ้ม ด้านบนมีจุดเจริญของใบ และตาดอก ด้านล่างเป็นจุดเจริญของราก
ใบ ใบเป็นใบเดี่ยว มีลักษณะเป็นรูปหอกทรงกระบอกกลวง สีเขียวเข้ม มีนวลจับ ตั้งตรง ผิวใบเรียบไม่มีขน มีประมาณ 3-8 ใบต่อต้น ปลายใบมีความสูงจากผิวดิน ประมาณ 3

ช่อดอก/ดอก	เซนติเมตร บริเวณโคนใบหรือกาบใบมีการสะสมอาหารพองออกห่อหุ้มส่วนของลำต้น ส่วนบนเรียกว่าหัว (bulb) กาบใบนอกมีสีแดงเข้ม ส่วนกาบใบถัดไปด้านในมีสีม่วง-ขาว ช่อดอกเป็นช่อดอกแบบช่อซี่ร่ม รูปทรงกลม ก้านช่อดอกยาวสูงเหนือใบบริเวณโคนป่อง ออกเล็กน้อย ดอกย่อยมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.5 เซนติเมตร เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกมีจำนวน 6 กลีบ แยกออกจากกันชัดเจน กลีบมีสีขาวเส้นกลางกลีบ ดอกมีสีเขียว มีเกสรเพศผู้จำนวน 6 อัน โดยก้านชูเกสรเพศผู้งอกจากระหว่างโคนของกลีบ ดอกกับรังไข่ ก้านชูเกสรเพศผู้มีสีขาว มีอับสปอร์สีเขียวจำนวน 2 พู มีเกสรเพศเมีย 1 อัน ประกอบด้วย 3 carpel แต่ละ carpel มี 2 ovule
ผล	ผลมีสีเขียว เมื่อแก่มีสีเขียวยาวปนขาว มีลักษณะเป็น 3 พู และเมื่อแห้งจะเกิดรอยแตกเป็นร่องกลางพู แต่ละพูมีเมล็ด 1-2 เมล็ด
เมล็ด	มีสีดำสนิท เป็นรอยย่น สามารถใช้ในการขยายพันธุ์ได้ 1 ผล มีเมล็ด 3-6 เมล็ด
ลักษณะเด่นพิเศษ	มีกลิ่นฉุนจัด หัวมีลักษณะกลมโต เปลือกนอกสีแดงเข้ม กาบใบนอกมีสีม่วง ลักษณะต้นและใบใหญ่ตั้งตรง แตกกอได้ 5-10 หัวต่อกอ ทนต่อโรคเน่าในแปลงได้ดี

หอมแดงพันธุ์บ้านไธสง

ระยะการพัฒนาของดอกตั้งแต่ดอกตูมจนกระทั่งติดเมล็ด

ดอกหอมแดงขณะบานเต็มที่

อับสปอร์ที่แก่จัดใกล้ปล่อยเรณู

ภาพของผลอ่อน ผลแก่ และเมล็ด

หอมแดงพันธุ์บ้านโฮ่อง